

برنامه اقدام اضطراری Emergency Action Plan

دکتر حمید رضا اسکاش
پژوهشگر، نویسنده، مدرس و مشاور در حوزه
مدیریت و فرماندهی در سوانح

مرداد ۱۴۰۱

هدف

کاهش پیامدهای سوانح و بلایا
از طریق پاسخ دانش محور و مؤثر

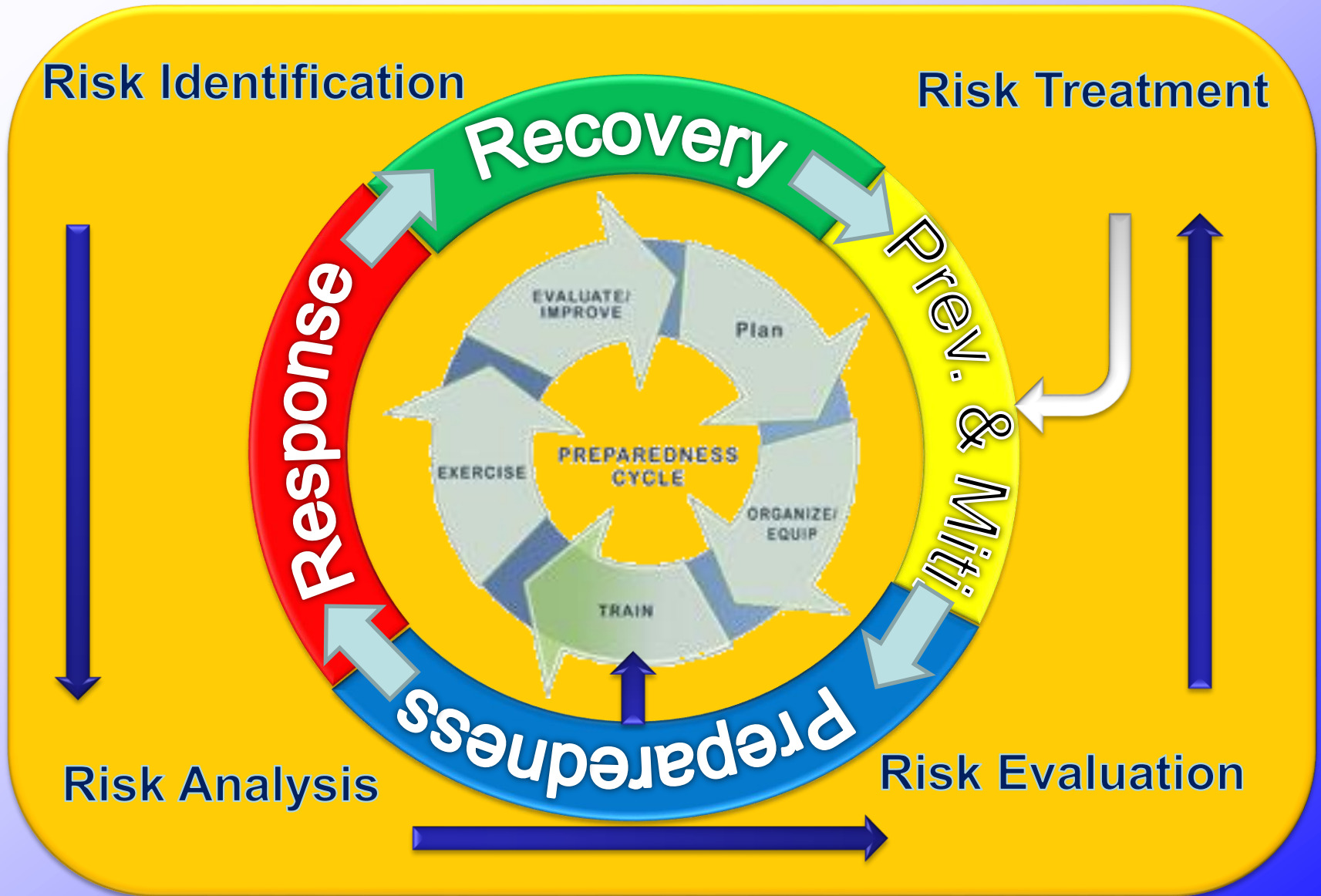
SCOPE

سطوح مداخله نسبت به شرایط اضطراری

Disaster Risk Reduction(DRR)/ Dis. Management(DM)

ضرورت آمادگی کامل برای پاسخ تمام عیار و سیستماتیک

برنامه اقدام اضطراری

Emergency Action Plan

مجموعه اقدامات و الزامات مدون

که در صورت انجام شدن توسط

کارکنان / اهالی / ذینفعان

یک جامعه / سازمان

جان و ایمنی آنها در رخدادهای خسارت بار

و تهدیدکننده تضمین شده

و تلفات و آسیب ها به حداقل می رسد.

درک ضرورت / ایجاد انگیزه / تشکیل تیم برنامه ریزی

تهیه و تدوین سناریوهای محتمل براساس ریسک اولویت دار

تعیین اقدامات، مسئول هر اقدام و محل مأموریت افراد و واحدها

تهیه و تدوین دستورالعمل های مربوط به اقدامات اصلی

سازماندهی منابع انسانی (ICS)

فرایند اعلام خطر، فراخوان، گزارش دهی و ارتباطات

تهیه امکانات، نقشه و علائم خروج اضطراری

فرایند بازگشت به وضعیت عادی

محاسبه و تهیه تجهیزات و لوازم مورد نیاز

توجیه و هماهنگی های داخلی و خارجی

آموزش و توجیه پرسنل

اجرای تمرین / مانور - ارزیابی - بازنگری

مراحل و اجزای برنامه اضطراری (EAP)

۱

درک ضرورت

ایجاد تعهد

تشکیل تیم برنامه ریزی

برنامه

اختیارات

ترکیب

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۲

۱ • شناسایی مخاطرات و تهدیدهای محتمل

۲ • تجزیه و تحلیل (کمی سازی)

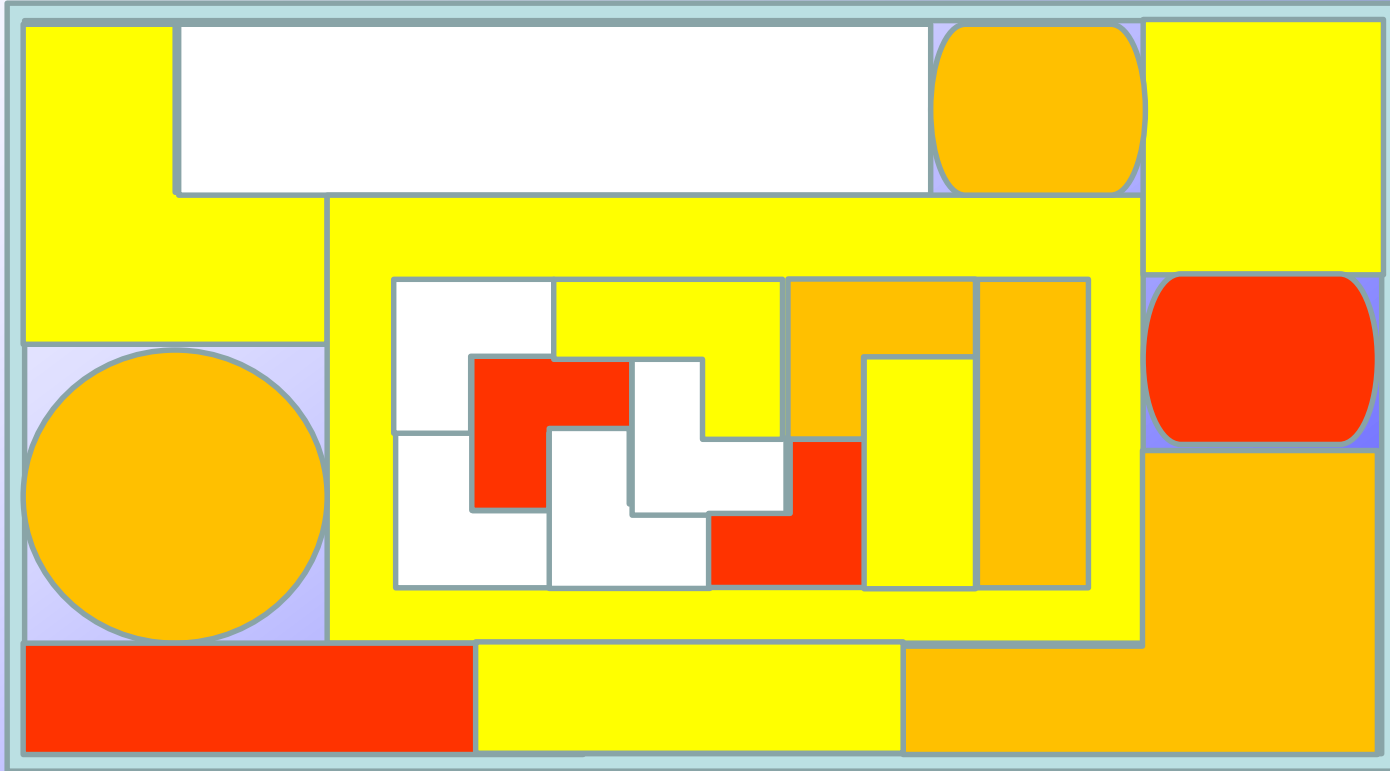
۳ • ارزشیابی (اولویت بندی)

تهیه و تدوین سناریوهای محتمل بر اساس ریسک اولویت دار

آیا مخاطرات و ریسک ها را شناسایی کرده ایم؟

آیا نقشه خطرپذیری حوزه خود را تهیه کرده اید؟

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۳

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۴

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۵

گزارش حادثه / آلام / فراخوان

پایش / ارزیابی

اقدامات اصلی

دستورالعمل ها

آموزش و تمرین

ارتباطات

تخلیه اضطراری

نقطه تجمع

جابجایی

پناهگیری

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

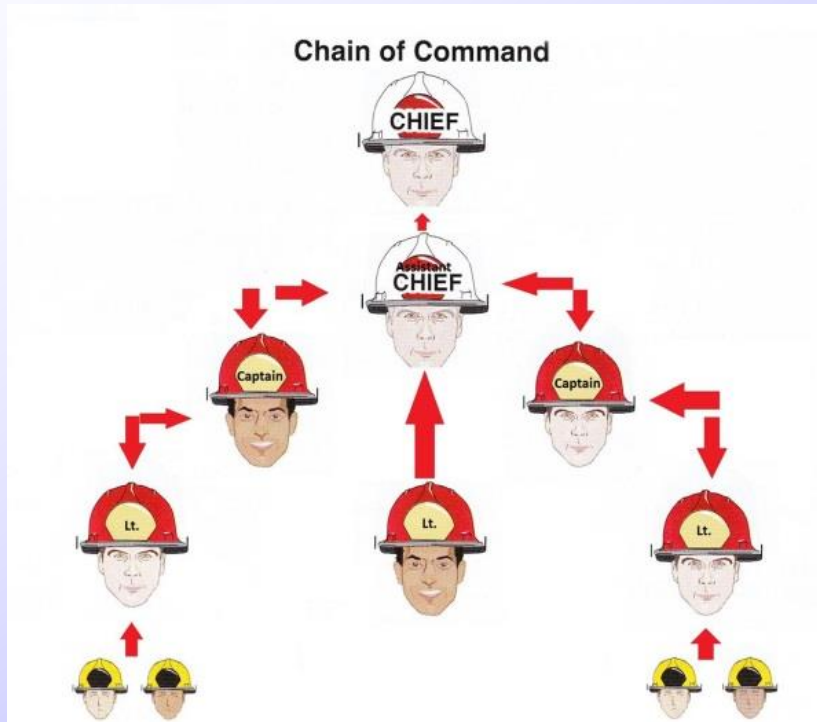
۶

CHAIN & UNITY OF COMMAND

زنجیره و وحدت فرماندهی

هر کس یک ما فوق مشخص
دارد،
از او دستور می گیرد و به او
گزارش می دهد .

مسیر فرامین و
گزارشات از سلسله
مراتب تبعیت میکند.

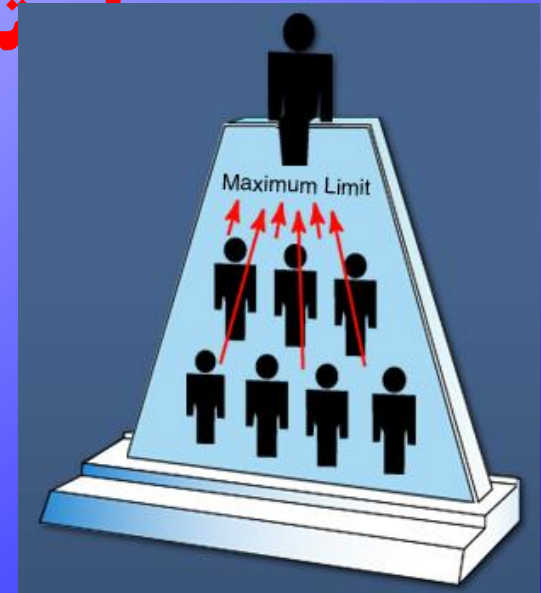
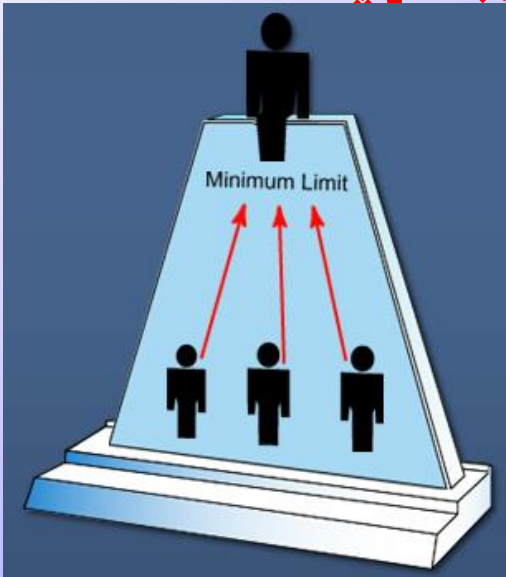
UNIFIED COMMAND

هرگاه در انجام مدیریت و فرماندهی سانحه،
بیش از یک سازمان / دستگاه / نهاد دخیل باشند
و یا چند منطقه مستقل درگیر سانحه باشد، از
این نوع فرماندهی استفاده می شود .

دامنه کنترل و نظارت **Span of Control**

جهت بالا بردن کارایی ، سرعت و دقت در
تصمیم گیری و عملیات در شرایط اضطراری
تعداد نفرات تحت امر هر مسئول

معمولاً بین ۳ تا ۷ (میانگین ۵)

MANAGEMENT BY OBJECTIVES

- ۱- اهداف مشخصی تعیین شوند
- ۲- مسئول دستیابی به هر هدف تعیین می گردد
- ۳- میزان دستیابی او به هدف مورد نظر، بطور دوره ای سنجیده می شود
- ۴- بر روش و جزئیات چگونه رسیدن، تمرکز کمتری دارد

ICS FACILITIES

ICP

H

S

B

C

ICS Facilities Layout

مراحل و اجزای برنامه اضطراری (EAP)

۷

Alarm System/ Notification

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

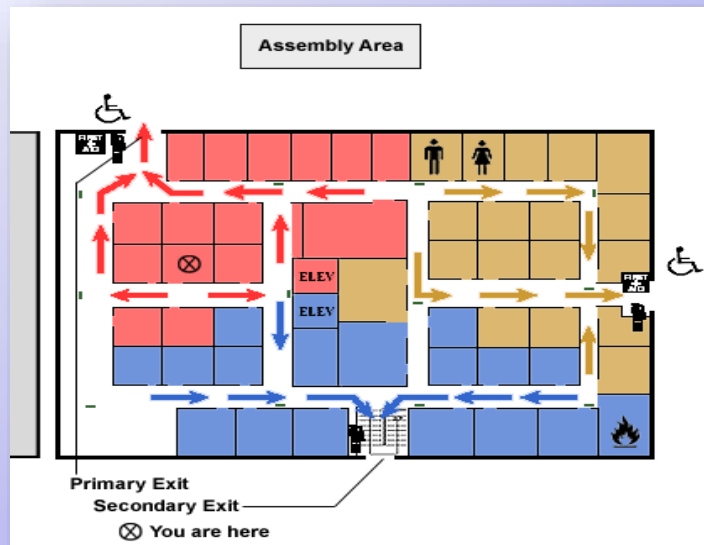
Communication System

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۹

Evacuation Map

اجزای نقشه خروج اضطراری:

- ۱- مسیرهای خروج اضطراری
- ۲- خروجی های اضطراری
- ۳- تجهیزات اضطراری
- ۴- محل تجمع

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۰

وضعیت‌های اضطراری

هشدار: احتمال کم رویارویی با سانحه و پیامدهای آن

آماده باش: احتمال زیاد رویارویی با سانحه و پیامدهای آن

عملیات: رویارویی قطعی با سانحه و پیامدهای آن

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۱

فرایند بازگشت به وضعیت عادی

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۲

سطوح سانحه

↑
سطح ملی / بین المللی

↑
سطح استانی

↑
سطح محلی - شهرستان

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۳

Equipment

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۴

هماهنگی های درون و برون سازمانی

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۵

آموزش و توجیه

زمان اجرا:

- ۱- پس از تهیه و تدوین EAP
- ۲- بدو استخدای ها
- ۳- تغییرات ساختاری
- ۴- بازنگری های مستندات

آموزش و توجیه

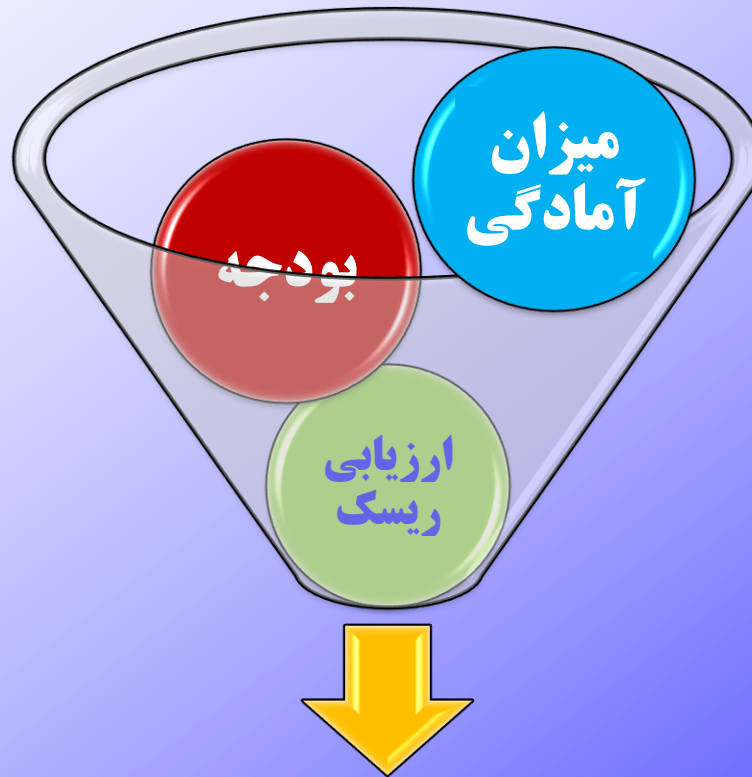
توجیه برنامه و
دستورالعمل های
عملیاتی

آموزش های تخصصی
(مبتنی بر رشته ها)

اصول و مبانی مدیریت سوانح

تجهيزات و منابع

۱۶

طرح تهیه و تخصیص
منابع

اطلاعات به روز و به هنگام

لوازم

تجهیزات

منابع و ظرفیت ها

مالی

لجستیک

فنی

مستندات

مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۷

تمرین / مانور

عملیاتی

تمام عیار

عملکرد و هماهنگی

عملکردی

مدیریت و فرماندهی

محدود

دستورالعمل یک اقدام

بحث محور

بازی

چه کنیم اگر

دور میزی

پاسخ و بازنگری

کارگاهی

ارزیابی سناریو

سمیناری

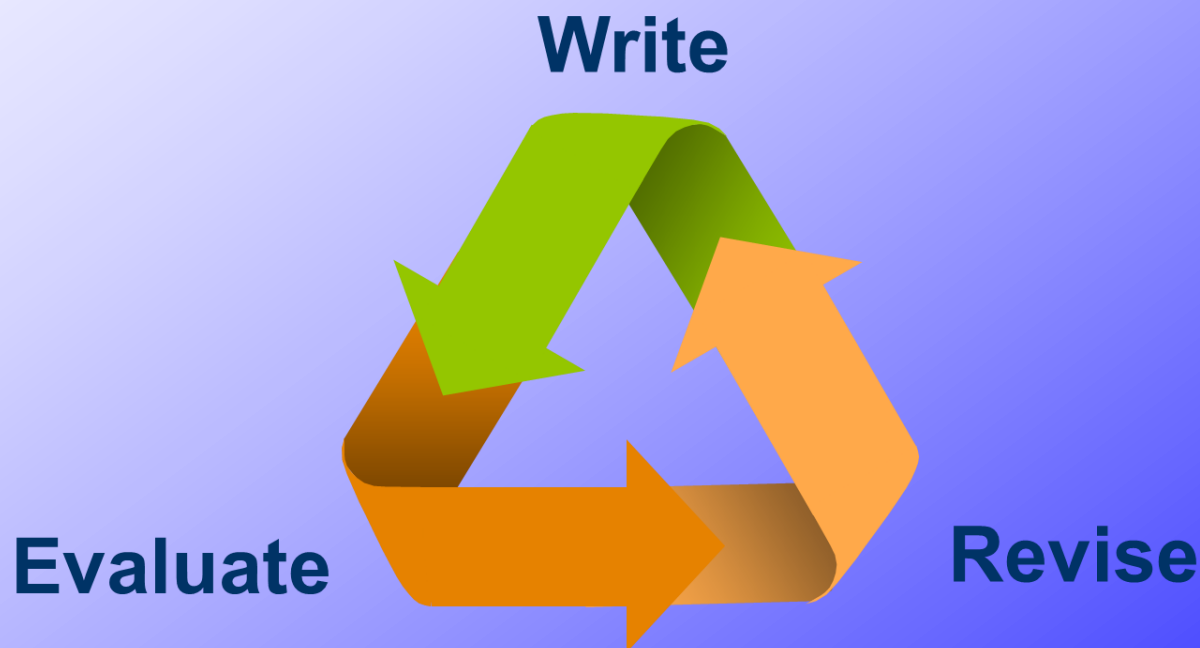
توجیه

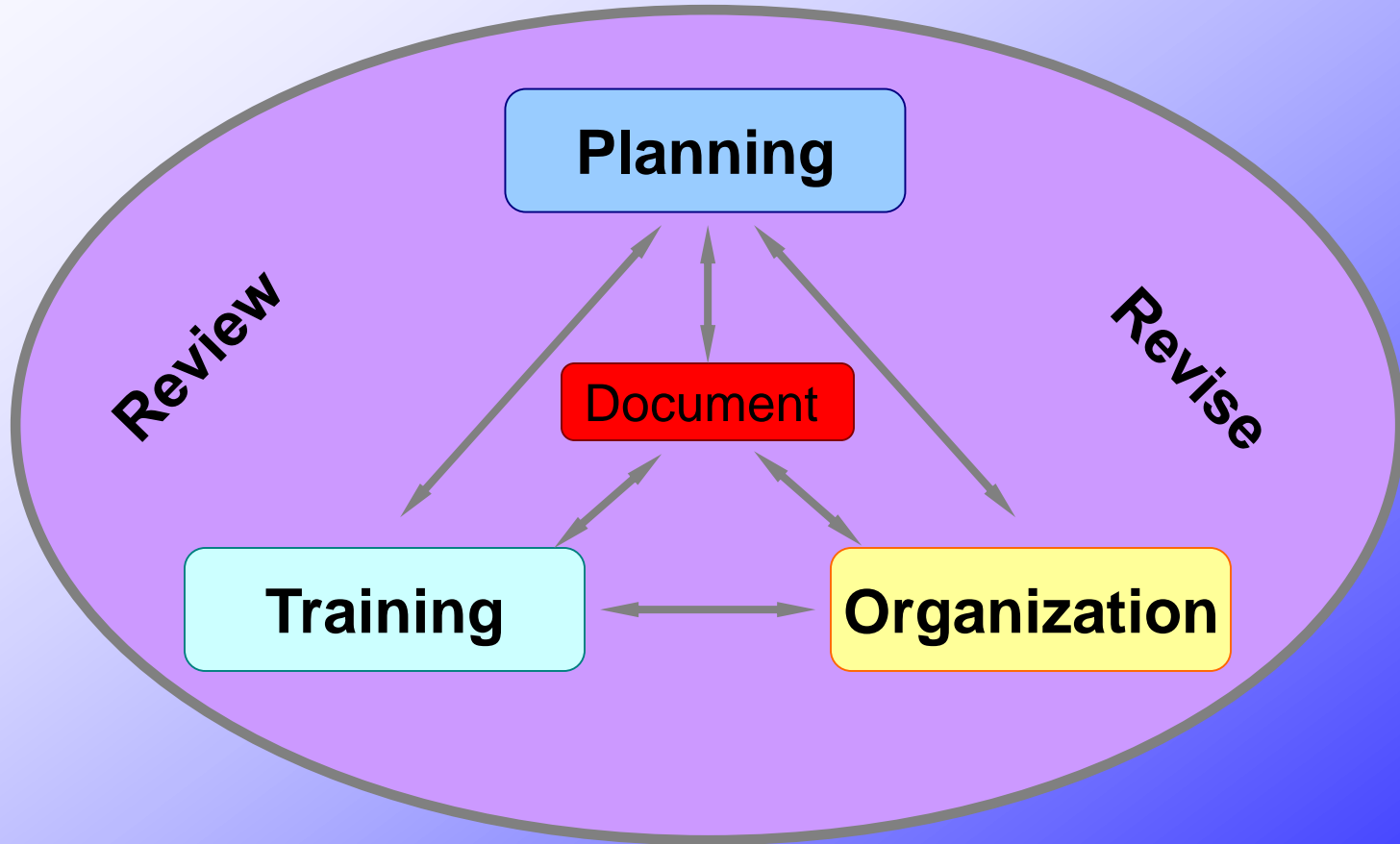
مراحل و اجزای برنامه اقدام اضطراری (EAP)

۱۸

ارزیابی / بازنگری

بازنگری مستندات

IMS/ICS

تهیه برنامه عملیاتی (EAP)

تسهیل عملکرد سازمان در پاسخ به شرایط اضطراری

اهداف
EAP

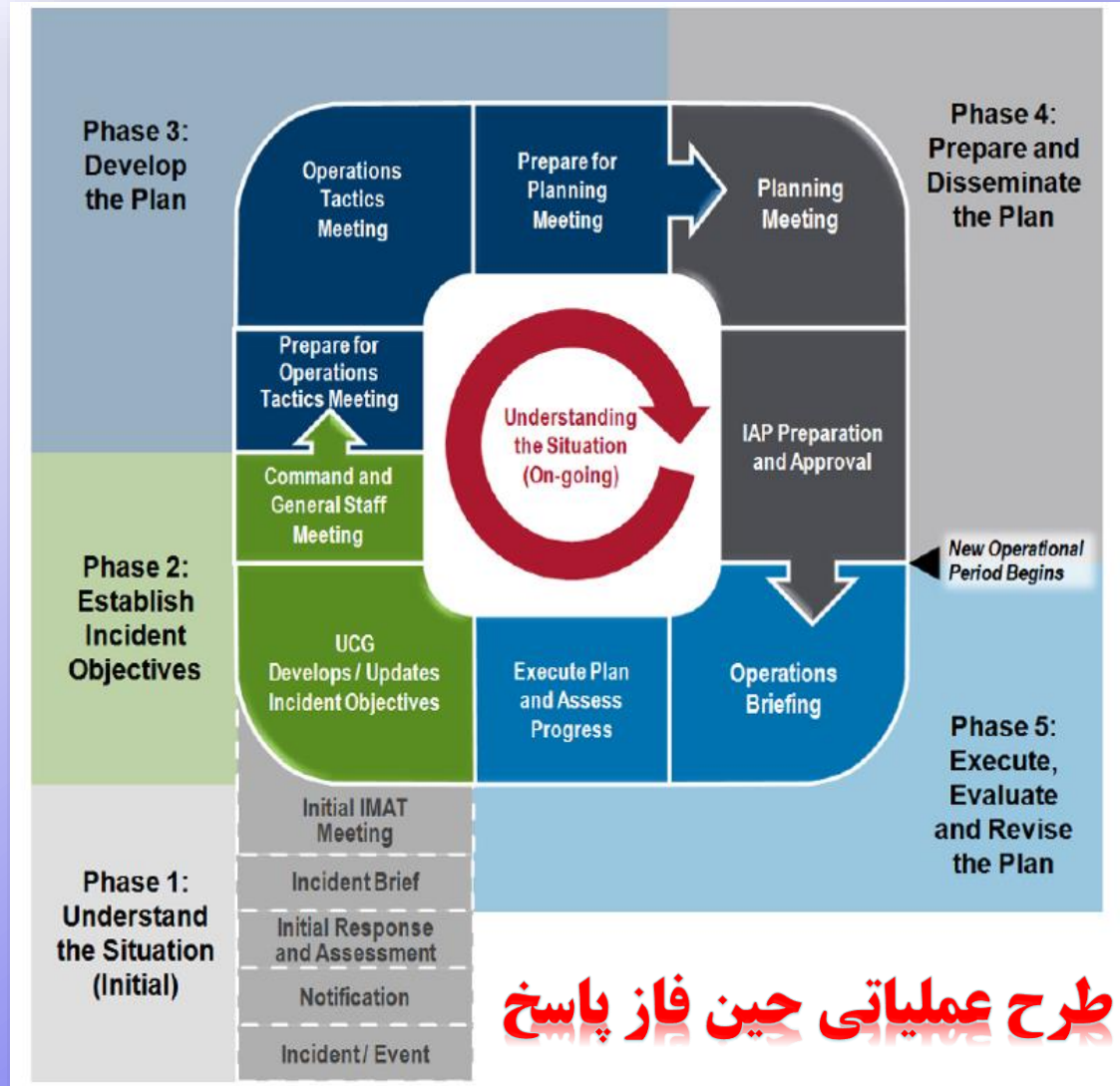
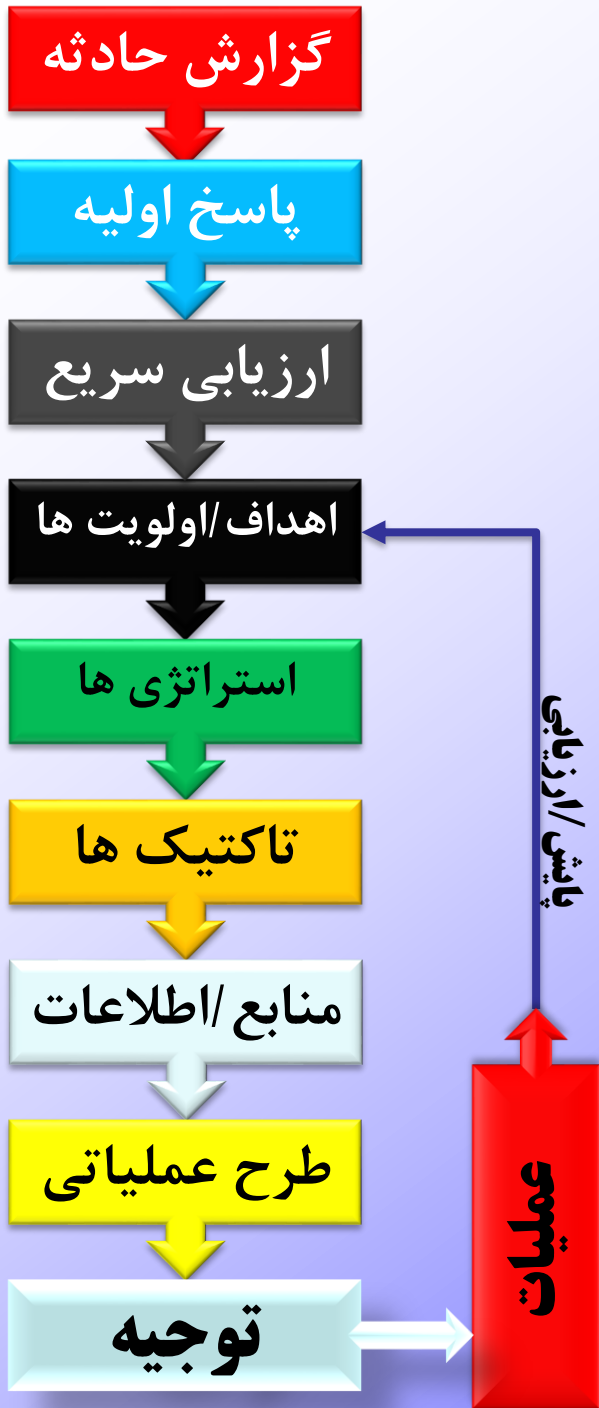
کاهش تلفات
و خسارات

تعیین وظایف

کاهش ابهامات

پوشش رخدادهای
اقتضایی

INCIDENT ACTION PLAN

طرح عملیاتی حین فاز پاسخ

وضعیت سانحه

سانحه

ارزیابی سریع

پاسخ

نیازسنجی

منابع و ظرفیت های مورد نیاز

پاسخ

وقایع و رخداد های محتمل

پاسخ یا برنامه عملیاتی فعلی تا چه حد مؤثر است؟

Objectives/Strategies/Tactics

حداکثر طی ۱۵ دقیقه - توسط فرماندهی

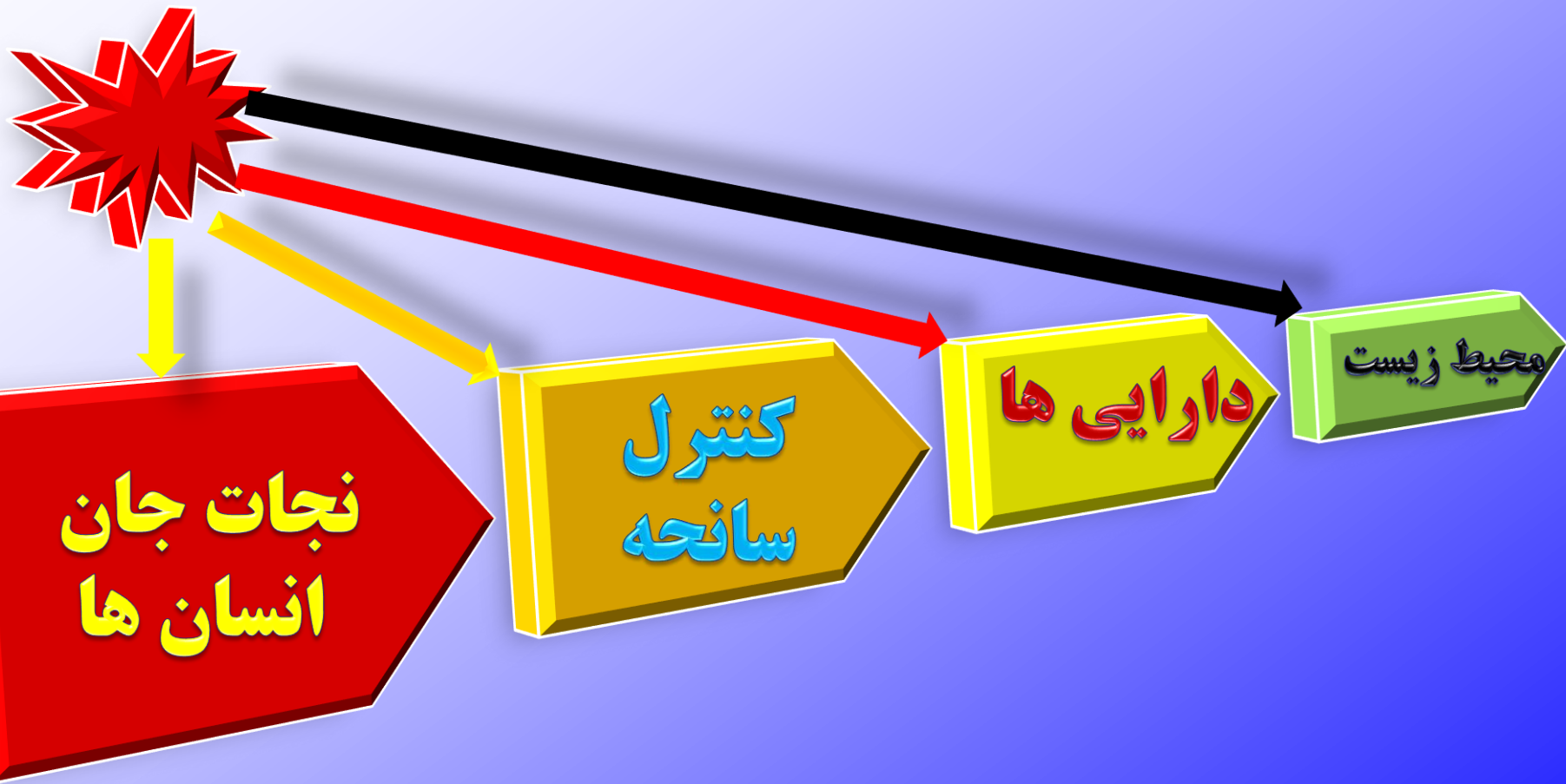
اهداف • چیزهایی که باید محقق شود

استراتژی • برنامه کلی برای دستیابی به اهداف

تاکتیکها • چگونگی اجرای استراتژی ها

وظایف • مسؤل و پاسخگوی هر یک از اقدامات

اولویت بندی در پاسخ اضطراری

تهیه و ابلاغ IAP

جلسه تاکتیکال (بخش عملیات)

با حضور مسئولین بخش های
برنامه

ریزی / الجستیک / امنیت / ایمنی

1. برنامه عملیاتی جهت دستیابی به اهداف
2. تامین منابع
3. تامین امنیت
4. تامین ایمنی

جلسه برنامه ریزی
(بخش برنامه ریزی)
با حضور تاپ چارت ICS

1. نهایی سازی برنامه
2. پایش
3. ارزیابی
4. گزارش

ابلاغ

(فرمانده ICS)

1. امضا
2. ابلاغ
3. توجیه افراد کلیدی
4. توجیه زیرمجموعه ها

اللهم
صل على محمد
وآل
محمد

